

Aansprakelijkheid en de eenmanszaak van de vertaler of tolk

oktober 15, 2014/door [Translators Unite](#)

mr. M.F.J. Anink

De vertaler en de tolk zijn gewoonlijk geen werknemers, maar ondernemers. En uit recent onderzoek van Translators Unite blijkt dat veruit de meeste tolken en vertalers hun werkzaamheden uitvoeren via een eenmanszaak.

Logischerwijze zijn niet alle tolken en vertalers bekend met de (juridische) gevolgen van het handelen via een eenmanszaak. Maar stel nu dat u een vertaalfout begaat? Of in uw vertaling staat een nul teveel of te weinig? Dit kan leiden tot de nodige schade. En wat als u dan een brief ontvangt waarin u te kennen wordt gegeven dat u voor die schade aansprakelijk gesteld wordt...?

Op verzoek van Translators Unite daarom deze bijdrage. Ik zal daarin achtereenvolgens bespreken:

1. *de gevolgen van een eenmanszaak voor uw aansprakelijkheid;*
2. *wat is het criterium voor aansprakelijkheid en wat kan de schade zijn?*
 - *en de revisor dan?*
3. *hoe aansprakelijkheid te voorkomen althans de kans op daarop te beperken;*
 - *en de beroepsaansprakelijkheidsverzekering dan?*

Tot slot: wat te doen als u aansprakelijk gesteld wordt.

1. De aansprakelijkheid van uw eenmanszaak is ook uw aansprakelijkheid !

In geval van een beperkte omzet schijnt het belastingtechnisch voordeliger te zijn om opdrachten vanuit een eenmanszaak uit te voeren dan vanuit een besloten vennootschap (B.V.). Wel zijn er aan een eenmanszaak de nodige risico's verbonden.

Voor de schulden van uw eenmanszaak bent u persoonlijk aansprakelijk. Deze schulden kunnen ook verhaald worden op de goederen van uw echtgeno(o)t(e), zo u geen huwelijkse voorwaarden bij de notaris heeft laten opmaken of welbewust heeft gekozen voor gemeenschap van goederen. En in geval van een persoonlijk faillissement zou het zomaar zo kunnen zijn dat zelfs huwelijkse voorwaarden geen uitkomst bieden.

2. Aansprakelijk? Op grond waarvan? En schade, hoezo dan?

“Errare humanum est...”

...en wie in zijn beroepsleven nooit een ernstige beroepsfout heeft gemaakt, moet heel jong gestorven zijn of voortdurend veel te weinig werk verzet hebben.” (mr. Leijten, oud Advocaat-Generaal bij de Hoge Raad)

Een (beroeps)fout is snel gemaakt, zoals een verkeerd overgenomen waarde of een verkeerd gekozen vertaling van een woord waar in de doeltaal meerdere vertalingen voor mogelijk zijn. En dat kan leiden tot schade. Maar wanneer is sprake van een beroepsfout?

De opdrachtnemer die een overeenkomst sluit met zijn(/haar) opdrachtgever, dient de opdracht naar Nederlands recht te vervullen conform de norm van **artikel 7:401 van het Burgerlijk Wetboek**: de norm van de **goed opdrachtnemer**.

Let wel: indien u werkt voor een buitenlandse opdrachtgever en zijn algemene voorwaarden van toepassing verklaard zijn, kunnen uw werkzaamheden beheerst worden door een ander rechtsstelsel. Dan kan een andere maatstaf voor aansprakelijkheid gelden.

De Nederlandse norm betreft, net als de Belgische overigens, een algemene zorgplicht. Voor ieder type opdracht geldt dus een andere, specifiek op de taak toegespitste, norm.

Binnen de beroepsaansprakelijkheid geldt de maatstaf van de **redelijk bekwaam en redelijk handelend vakgenoot**. Dit criterium wordt onder meer ingevuld aan de hand van de rol van een beroep in het maatschappelijk verkeer en het vertrouwen dat een uitoefenaar van een beroep derhalve geniet. Het verbaast dan ook niet dat deze norm strenger wordt toegepast op de advocaat, en al helemaal de notaris, dan op de acteur. Ook de mate van specialisatie van de beroepsbeoefenaar en de mate waarin het mogelijk is de stof volledig te beheersen, spelen daarbij een rol.

De vertaler/tolk die een overeenkomst sluit met zijn/hhaar opdrachtgever, is gehouden deze te vervullen conform de norm van een **redelijk bekwaam en redelijk handelend vertaler**. Niet iedere (spel)fout leidt aldus tot aansprakelijkheid, maar sommige kleine fouten kunnen grote gevolgen hebben. Denk maar aan de handleidingen van medische of technische apparaten. Een vertaalfout kan tot gevolg hebben dat alle gebruikers dit verkeerd toepassen. En verkeerd gebruik van een product zou zomaar kunnen leiden tot kortsluiting, met een brand tot gevolg...

Voor een nadere invulling van de norm voor tolken en vertalers verwijs ik naar dit [artikel](#). Helaas kan ik u niet vertellen welke fout wel en welke fout niet tot aansprakelijkheid zal leiden: het oordeel van de rechter hangt zeker in geval van een dergelijke *open norm* in grote mate af van de bijzondere omstandigheden van het specifieke geval. Ook is mogelijk dat u aansprakelijk wordt geacht voor de geleden schade, maar dat de schadevergoedingsplicht (aanzienlijk) wordt gematigd.

Helaas zijn er op dit gebied, naar Nederlands recht, simpelweg geen rechterlijke uitspraken (gepubliceerd) waar aansluiting bij kan worden gezocht. Dat betekent echter niet dat vertalers en tolken nooit (succesvol) aansprakelijk zijn gesteld: gewoonlijk worden zulke kwesties echter, zeker wanneer daarbij een verzekeraar betrokken is, tussen de partijen geschikt.

Voor een rechterlijke uitspraak zal ik moeten volstaan met het volgende verhaal.

In 2010 schakelde het Openbaar Ministerie geen vertaler, maar Google Translate in voor het naar het Russisch vertalen van een dagvaarding. De rechtbank Dordrecht achtte de Russische vertaling dermate ondeugdelijk dat zij [de dagvaarding nietig verklaarde](#).

Deze schade zal beperkt zijn gebleven tot het tot stand brengen van een nieuwe vertaling en het opnieuw door de deurwaarder laten uitbrengen van de dagvaarding. Maar kan de fout niet op eenvoudige wijze (juridisch) hersteld worden, bijvoorbeeld omdat inmiddels (beroeps)termijnen zijn verlopen, dan kan dit veel grotere schade met zich mee brengen.

Indien een werknemer aansprakelijk gesteld wordt voor gemaakte fouten, kan hij/zij (afgezien van gevallen van opzet of bewuste roekeloosheid) het betaalde weer terugvorderen bij de werkgever. Een aansprakelijk gestelde ondernemer kan een te betalen schadevergoeding echter slechts, eventueel, afwentelen op een beroepsaansprakelijkheidsverzekering.

Bovendien kunt u ook aansprakelijk gesteld worden voor de schade bij een opdrachtgever (of een derde) als gevolg van de fout van uw opdrachtnemer. Of u deze schade kunt verhalen op uw opdrachtnemer, hangt af van de bepalingen van de overeenkomst van opdracht.

En de revisor dan?

Veel vertalers maken gebruik van een revisor, een tweede lezer. Het is zijn/haar taak om uw fouten te corrigeren. Loopt u in dat geval geen risico meer?

Nee. Het inschakelen van een revisor kan zeker in uw voordeel werken wanneer de rechter moet beoordelen of uw zorgplicht heeft geschonden. Maar mocht de rechter van oordeel zijn dat u toch aansprakelijk bent, dan kunt u slechts trachten uw schade weer op de revisor te verhalen.

3. Ondernemersrisico: praktische tips

Het [ondernemersrisico](#) zit ook voor de tolk en de vertaler in vele kleine hoekjes. Niettemin kan dit risico op eenvoudige wijze aanzienlijk beperkt worden. Ik doe een drietal suggesties:

- zet alle afspraken op schrift (lees: op de e-mail), zowel met de opdrachtgever als met een eventuele opdrachtnemer;

- maak gebruik van algemene voorwaarden. Hoewel het nooit zeker is dat de rechter deze (volledig) zal volgen, kunt u daarin bijvoorbeeld bepalen dat de aansprakelijkheid zal zijn beperkt tot het door u in rekening gebrachte honorarium;
- laat vooraf betalen, zeker bij een nieuwe klant en in geval van een laag honorarium. En al helemaal in geval van een buitenlandse klant.

In theorie verandert betaling vooraf uiteraard niets aan de vraag of u voor een fout aansprakelijk bent. Een opdrachtgever kan echter vrij eenvoudig beweren dat u een fout heeft gemaakt en de betaling van uw factuur opschorten of weigeren te betalen. Om uw vordering te innen zult u uw opdrachtgever moeten dagvaarden, met het risico dat de opdrachtgever schadevergoeding vordert.

Indien u al betaald heeft gekregen, zal een opdrachtgever u moeten dagvaarden. En dit zal hij in de regel slechts doen, indien hij zeker is van zijn zaak.

Mensen die het minste risico lopen, zijn het beste verzekerd...?

En een beroepsaansprakelijkheidsverzekering (BAV)? Het is het overwegen waard.

Een BAV kan soms van meerwaarde zijn, maar is zeker niet zaligmakend. Of deze nuttig is hangt van uw situatie af, in combinatie met de polisvoorwaarden.

Misschien wordt uw specialisme wel uitgesloten? Of doet u zaken met buitenlandse opdrachtgevers die niet onder de dekking vallen? Bestaat er dekking voor fouten van opdrachtnemers? Wordt u verplicht gebruik te maken van algemene voorwaarden, die u in het geheel niet gebruikt?

Aan de andere kant: wanneer voor uw opdrachten wel dekking bestaat, kan er veel tijd en 'afleiding' bespaard worden door de mogelijkheid een aansprakelijkheidsclaim simpelweg op het bordje van de verzekeraar te kunnen schuiven. Net zoals de betaling van een toegewezen schadeclaim en de juridische kosten. Zelfs indien de claim niet wordt toegewezen, kunnen deze immers fors zijn.

Ook van belang: een particuliere rechtsbijstandsverzekering biedt (gewoonlijk) geen dekking voor zakelijke geschillen, daar is een BAV voor nodig. Maar een BAV biedt geen dekking voor niet betalende klanten; daar is een (dure) kredietverzekering voor nodig.

Tot slot: wat nu als ik aansprakelijk gesteld word?

Stel dat u een brief ontvangt, waarin uw opdrachtgever dan wel de eindgebruiker van uw vertaling (althans de advocaat van één van beiden) u aansprakelijk stelt voor de schade zij stelt te hebben als gevolg van uw fout(en)? Wat dan?

Mijn advies is heel simpel: **meldt het direct bij uw verzekeraar!**

Veel verzekeringspolissen sluiten dekking uit wanneer u na een aansprakelijkstelling dit niet direct aan de verzekeraar meldt. Hetzelfde geldt voor het geval u de kwestie (tevergeefs) eerst zelf hebt geprobeerd op te lossen. Indien u als gevolg daarvan de verzekeraar in haar belangen heeft geschaad, staat de verzekeraar daarbij ook in haar recht. Maar een discussie daarover met de verzekeraar zult u zonder advocaat vermoedelijk sowieso niet winnen.

Meldt een aansprakelijkstelling dus meteen bij de verzekeraar en probeer het niet zelf te regelen. De verzekeraar geeft vervolgens wel aan welke actie vereist is.

En bent u niet verzekerd? Dan kunt u altijd nog een advocaat bellen...

mr. Marco Anink is als advocaat werkzaam bij RWV Advocaten te Leiden en specialist op het gebied van juridische kwesties met betrekking tot tolken en vertalen.

Van zijn masterscriptie over de civiele aansprakelijkheid van de vertaler is destijds een [abstract](#) in de Linguaan, het vakblad van het NGTV, verschenen. Inmiddels is hij redacteur van de Linguaan. Ook geeft hij workshops en lezingen in het kader van de Permanente Educatie voor tolken en vertalers.